

MISIJA ZNANJE

STOP!

Branje prepovedano!

Vse od izuma pisave so različne kulture poznale prepovedana besedila. Širjenje informacij med različnimi družinami, plemeni ali podaniki je lahko za sovražnike ali oblastnike zelo nevarno.

Ta nevarnost se je še povečala z izumom tiska. Zdaj je bilo mogoče vsako takšno sporočilo precej hitro razmnožiti in tako povedati več in hitreje. Nevarno znanje se je lahko širilo med ljudstvom, iz mesta v mesto, iz generacije v generacijo. Dovolj sta bila eno besedilo in ena tiskarna (pa še nekaj papirja in kakšen voz za prevažanje tovora) pa prevratniških idej ni imel samo en posameznik, temveč so se razširile po vsej deželi.

Najnevarnejše so seveda dobre knjige. Takšne, ki čim bolje razložijo stanje stvari, tako da jih razume čim več bralcev. Knjige, ki izpostavljajo probleme svojega sveta. In knjige, ki pokažejo, da je svet lahko drugačen. Takšne so lahko tudi knjige, ki nam ne pustijo, da bi pozabili preteklost. Ali pa knjige, ki spodbujajo razmišljanje.

FARAON
LULA
V KILT.

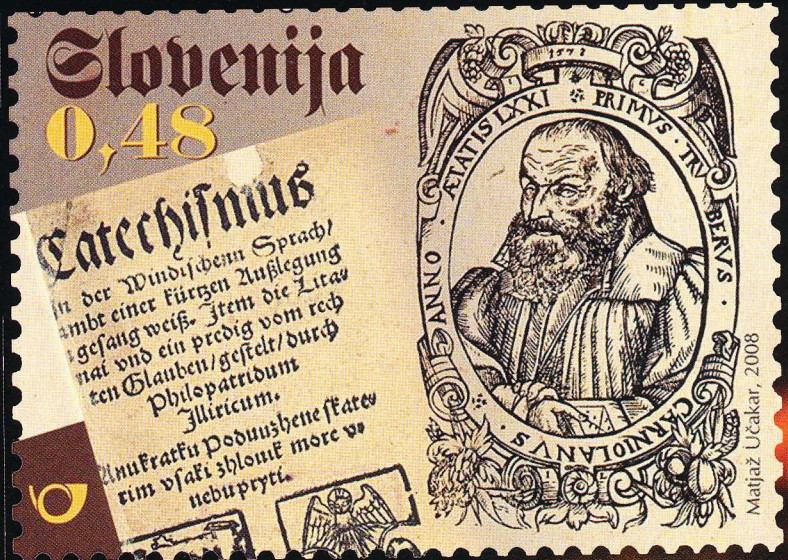
Nemški ustvarjalec Bertolt Brecht je zapisal »Knjiga je orožje, vzemi jo v roke!« Mnogo lažje je vladati nepoučenim ljudem kot ljudem, ki poznajo svoje možnosti in pravice, ki imajo znanje o svetu in vedo, da v svojem boju niso sami. Knjiga nas lahko oboroži v boju za boljši svet. A le, če jo vzamemo v roke in preberemo.

Verjetno ni tako presenetljivo, da so bile skozi zgodovino prepovedane tudi knjige Bertolta Brechta.

Goreče knjige

Piše se leto 1601. Na mestnem trgu se zbira množica ljudi. Med njimi se dviga v zrak velika goreča grmada. Gorijo knjige.

Ljubljančani so temu dogodku v slabem mesecu dni priča že drugič. Škof Tomaž Hren je namreč organiziral požig krivoverskih, protestantskih knjig. Na grmadi so tako gorele tudi prve knjige, zapisane v slovenskem jeziku. Med njimi predvsem knjige Primoža Trubarja, ki se je uvrstil med tako imenovane avtorje prvega razreda – najbolj prepovedane avtorje, pri katerih je bilo treba uničiti vse, kar so kadarkoli napisali.

Trubar in Katekizem na poštni znamki

7.-9. razred

V tistem času so vladarji uveljavljali načelo »čigar oblast, tistega vera«. Tisti, ki so želeli ostati protestantje, so se morali izseliti iz katoliških dežel k protestantskemu vladarju. To se je zgodilo tudi Primožu Trubarju, njegove knjige pa so bile v katoliških deželah (na primer v naših krajih) prepovedane.

Prepovedane knjige pa niso bile prepovedane za vse. Ljubljanski škof Tomaž Hren je imel nekatere prepovedane knjige v svoji osebni knjižnici. Na primer zbirko pregovorov protestantskega pisca Erazma Rotterdamskega, ki jo je Hren dobil v dar kot otrok. Hrenov oče je bil namreč protestant in je mladega Hrena vzgajal v protestantski veri. Hren si je pridobil tudi pravico, da dovoli hrambo in branje krivoverskih knjig drugim duhovnikom, za katere bi presodil, da so dovolj pobožni in učeni.

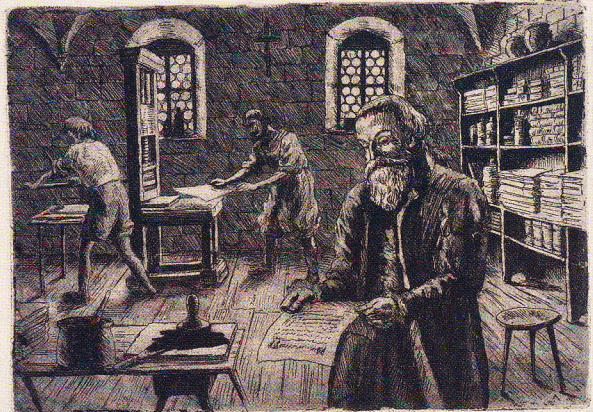

Škof Tomaž Hren

KATEKIZEM INU ABECEDNIK STA JAKO NEVARNI KNJIGI. KRANJEC BI SE LAHKO NAUČIL V SVOJEM JEZIKU PISATI INU CELO Z BOGOM POGOVARJATI.

ALI VEŠ

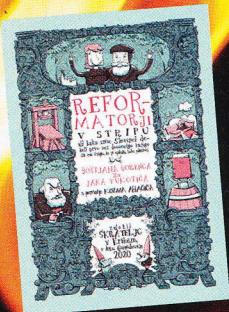
Ime »protestantizem« izvira iz protesta nemških knezov, ki so zahtevali prenovo (ali reformacijo, zato govorimo tudi o obdobju »reformacije«) krščanske cerkve. Včasih govorimo o luteranstvu, po Martinu Lutru. Protestantsko gibanje se je začelo, ko je Luter na cerkvena vrata pribil 95 zahtev. Med njimi tudi zahtevo po rabi ljudskega jezika pri bogoslužju in prevodu Svetega pisma v jezik vernikov, da ga bodo lahko prebirali in razumeli tudi sami. Tako smo Slovenci s protestantizmom dobili tudi prve knjige v slovenščini.

Saša Šantel: Trubar v tiskarski delavnici (jedkanica na papirju, 1942)

VEČ O TEM SI LAHKO PREBEREŠ V KNJIGI *REFORMATORJI V STRIPU* BOŠTJANA GORENCA IN JAKE VUKOTIČA (ŠKRATELJC, 2020).

Osebna izkaznica

Ime: knjiga, zvezani listi iz papirja, pergamenta ali drugega materiala z informacijami.

Načini uporabe:

- osnovno: branje,
- lahko tudi (manj priporočljivo): dekoracija, podlaganje majavega pohištva, obtežitev (npr. pri izdelavi herbarijev),
- občasno (sploh ne priporočljivo!): ogrevanje, osvetljevanje (v kombinaciji z zažigalnimi sredstvi).

Prva knjiga v slovenskem jeziku:

Katekizem Primoža Trubarja.

Najbližji sorodnik: elektronska

knjiga – ni več papirja, vse informacije so prenesene v digitalno obliko in na voljo za branje na elektronskih napravah (bralnikih, tablicah, telefonih, računalnikih).

Praznik knjige: 23. april. 23. aprila 1616 sta umrla izjemna literata: angleški dramatik in pesnik William Shakespeare in španski romanopisec Miguel de Cervantes.

Praznik knjig za otroke: 2. april, rojstni dan danskega pravljicarja Hansa Christiana Andersena.

POZNAŠ PRAVLJICO *MALA MORSKA DEKLICA* DANSEGA PRAVLJIČARJA HANSA CHRISTIANA ANDERSENA? ILUSTRIRALA JO JE MARIJA LUCIJA STUPICA.

(ZLATE ANDERSENOVE PRAVLJICE, MKZ, 2020)

Spet gorijo knjige

Berlin leta 1933. Znova smo na mestnem trgu, ob veliki grmadi je množica ljudi. Znova gorijo knjige. Že nekaj mesecev po tem, ko je oblast v Nemčiji prevzela stranka Adolfa Hitlerja, je prišel poziv k uničenju knjig, ki premalo opevajo veličino Nemčije in Nemcev.

7.-9. razred

Na gmadah leta 1933 so bile uničene knjige, ki naj bi prikazovale »napačen« *pogled na zgodovino, politiko in umetnost. Na primer knjige, ki so bile kritične do prve svetovne vojne.* Na seznamu pa so bila tudi dela vseh ustvarjalcev judovskega rodu, od del fizika in nobelovca Alberta Einsteina do del Franza Kafke, enega najpomembnejših literatov 20. stoletja.*

*V prvi svetovni vojni (1914–1918) so se začele vojskovati sile antante (Francija, Rusko cesarstvo in Združeno kraljestvo) in centralne sile (Nemško cesarstvo, Avstro-Ogrska in Kraljevina Italija). Pozneje so se jim pridružile še druge države po svetu. Vojna je zahtevala strašanske žrtve. Ob koncu vojne so bile Nemčiji naložene številne omejitve, pa tudi poplačilo ogromne vojne škode. Pomanjkanje in vsesplošno nezadovoljstvo sta v Nemčiji pripomogla k vzponu Hitlerjevih nacistov leta 1933. Nadaljnji dogodki so vodili k začetku II. svetove vojne (1939–1945) v Evropi.

Goreče knjige danes

Dandanes boste težko naleteli na veliko gorečo grmado knjig na katerem od evropskih trgov. Kar pa ne pomeni, da knjige danes ne gorijo več.

Pred leti je svetovno javnost osupnil poljski duhovnik, ki je skupaj z verniki zažgal predmete, ki so se jim zdeli bogokletni, med drugim knjige iz serije J. K. Rowling o Harryju Potterju, ker domišljjski svet J. K. Rowling vključuje čarovnike in čaranje.

V letu 2021 pa so na eni od kanadskih šol zažgali knjige, ki so jih iz svoje šolske knjižnice izključili kot rasistične – na primer knjige, ki so slabšalno ali pokroviteljsko prikazovale ameriške domorodce.

OBA DOGODKA STA NALETELA NA KRITIKO ŠIRŠE JAVNOSTI, KI SE JI JE ZDELO ZAŽIGANJE KNJIG NEDOPUSTNO. ZAŽIGALCI SO SE ZA SVOJE DEJANJE POZNEJE OPRAVIČILI.

Slavne prepovedane knjige

Alica v čudežni deželi

Med prepovedanimi knjigami so se skozi zgodovino znašle tudi mladinske knjige. Na primer *Alica v čudežni deželi* angleškega pisatelja Lewisa Carrolla, v kateri se Alica skozi zajčjo luknjo spusti v domišljjski svet. Knjiga je polna humornih domsltic, Carroll se poigrava z jezikom in logiko. Vse to pa ni bilo vseh kitajskim oblastem. Te so knjigo leta 1931 prepovedale, ker se v njej živalski liki obnašajo tako kot ljudje. Enačenje živalskih likov in človeka v mladinski književnosti bi lahko imelo po njihovem mnenju grozljive posledice.

»Nekoč so živele tri sestrice,« je naglo začel pripovedovati Polh. »Ime jim je bilo Elza, Lučka in Tilka in živele so na dnu vodnjaka – «

»Od česa so živele?« je vprašala Alica, ki sta jo vedno močno zanimali hrana in pijača.

»Od sirupa,« je po kratkem razmisleku pojasnil Polh.

»To ni mogoče,« je obzirno pripomnila Alica, »ker bi zbolele.«

»Saj tudi so,« je rekel Polh, »hudo so zbolele.«

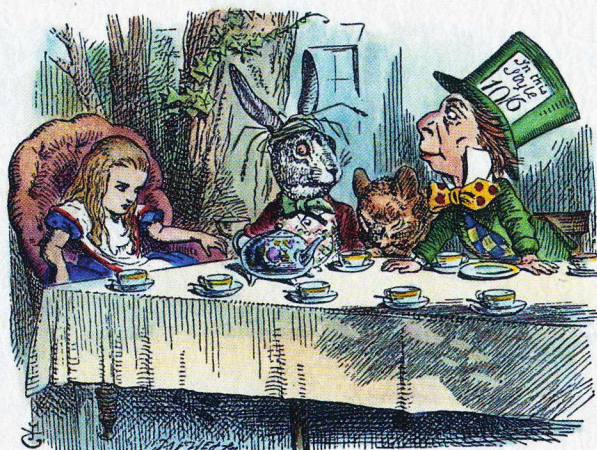
Alica si je poskusila zamisliti, kako nenavadno bi bilo takšno življenje, a jo je to preveč zbegalo. »Zakaj so živele na dnu vodnjaka?« je raje vprašala.

»Nalij si še malo čaja,« ji je resno dejal Marčni Zajec.

»Saj si ga sploh še nisem,« je užaljeno rekla Alica. »Ne morem si ga naliti še malo.«

»Hočeš reči, da si ga ne moreš naliti manj?« jo je popravil Klobučar. »Zelo lahko si je naliti več kot nič.«

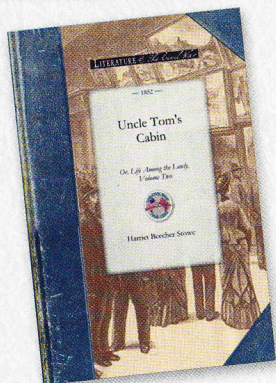
(Odlomek iz knjige Lewisa Carrolla *Alica v čudežni deželi*, prevod Milan Dekleva, Beletrina 2022)

John Tenniel je bil prvi ilustrator dogodivščin male Alice, ki jih je napisal Lewis Carroll, profesor matematike na Oxfordu. Alica je bila priljubljena skoraj od trenutka, ko je izšla leta 1865, velikokrat pa se je zaradi »norih« idej zdela tudi sporna.

Koča strica Toma

Harriet Beecher Stowe, pisateljica in aktivistka, je leta 1852 v knjigi *Koča strica Toma* opisala življenje sužnjev na tedanjih plantažah na jugu ZDA in z različnih plati prikazala grozovito nečloveškost sužnjelastništva. Knjiga je postala velika uspešnica, tako je bila v 19. stoletju druga najbolj prodajana knjiga takoj za Svetim pismom. A njena pot do bralcev ni bila vedno lahka. V času izdaje je bila prepovedana marsikje na jugu ZDA. Knjigarji, ki so jo prodajali, so bili izgnani iz mest, avtorica je dobivala grozilna pisma. Ker naj bi knjiga širila nevarne ideje, je bila prepovedana tudi v Rusiji. Knjiga je bila ponekod v ZDA prepovedana tudi v 20. stoletju, na primer v šolskih knjižnicah in zaporniški knjižnici v zvezni državi Illinois, ker naj bi književni junaki uporabljali grde besede in ker se knjiga ukvarja z rasizmom.

Slavne prepovedane knjige

7.-9. razred

George Orwell: Živalska farma

Angleški pisatelj George Orwell je bil v svojih delih pogosto kritičen do dogajanja v družbi. Med II. svetovno vojno je napisal delo *Živalska farma*: živali se uprejo človeku in prevzamejo oblast na kmetiji. A prašiči kmalu prevzamejo človekovo mesto, druge živali pa se znova znajdejo v prejšnjem podrejenem položaju. Orwell je z zgodbo o živalih ustvaril ogledalo sodobnega družbenega dogajanja. Razumljivo in hkrati poglobljeno je pokazal, kaj se dogaja v boju za pravice delavcev, predvsem v Sovjetski zvezi pa tudi drugje po svetu. Oblasti takšnih knjig niso vesele. Knjiga je bila prepovedana v Sovjetski zvezi, kjer so jo razumeli kot kritiko svojega političnega sistema, komunizma. Pozneje so jo prepovedali na nekaterih šolah na Floridi (ZDA), saj so bili mnenja, da podpira komunistične ideje. Kar je dober dokaz, da lahko skoraj vsako zadevo razložimo tako, kot nam pač ustreza.

DEJSTVO, DA VODSTVO (DRŽAVE, MESTA, ŠOLE...) PREPOVE KNJIGO, KI KRITIZIRA POŽREŠNOST OBLASTNIKOV IN IZKORIŠČANJE MALEGA ČLOVEKA, NE POVE NIČ DOBREGA O TAKŠNEM VODSTVU.

Peter Škerl je fantastično ilustriral izdajo *Živalske farme* iz leta 2014. (MKZ, prevod Boris Grabnar)

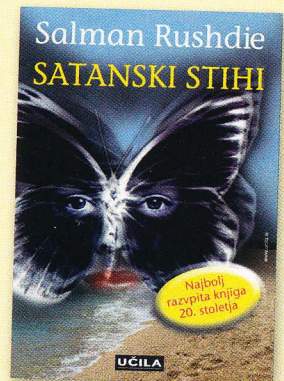

Pisatelj Andrej Rozman Roza in ilustrator Damijan Stepančič sta iz Orwellove *Živalske farme* ustvarila odličen strip.

7.-9. razred

Salman Rushdie: Satanski stih

Salman Rushdie je eden največjih sodobnih romanopiscev. Njegova dela se pogosto ukvarjajo z odnosom med vzhodom in zahodom, z indijsko in pakistansko zgodovino, kulturo in religijo. Takšna je tudi njegova knjiga *Satanski stih*, ki svojo pripoved gradi na liku islamskega preroka Mohameda. Knjigo so v muslimanskem svetu sprejeli z velikim ogorčenjem. Ne le, da je knjiga v mnogih državah, kjer je islam uradna religija, prepovedana. Leta 1989 je takratni iranski verski in politični voditelj izrekel fatvo (verski odlok), s katero je vernike pozval k umoru avtorja in založnikov *Satanskih stihov*. Zaradi fatve je bilo napadenih več prevajalcev *Satanskih stihov*. Hitoshi Igarashi, prevajalec v japonščino, je leta 1991 za posledicami napada umrl. Rushdie je več let živel pod strogo policijsko zaščito. Leta 2022, več kot trideset let po izreku fatve, je bil Rushdie na enem od dogodkov napaden in večkrat zaboden. Avtor je napad preživel, a ob tem utrpel hude trajne posledice.

Nagrajena sodobna mladinska književnost prepovedana!

Včasih knjige prepove oblast in so prepovedane za vse bralce – ni jih dovoljeno prodajati, si jih izposojati v knjižnicah, nositi v žepu, brati ... Spet drugače je knjiga prepovedana le za eno skupino bralcev. Najpogosteje so to mladi bralci. Tako se na primer lahko prepove, da bi bile določene knjige dostopne v šolskih knjižnicah. Pri tem se izhaja iz prepričanja, da so določene knjige oziroma znanje, ki ga prinašajo, neprimerni za mlade. Tako so v letu 2022 v ameriški zvezni državi Teksas v različnih šolskih knjižnicah po državi prepovedali številne knjige.

Na seznamu se je znašlo veliko kakovostnih mladinskih knjig. Nekatere so bile na seznam vključene, ker omenjajo spolnost ali izpostavljajo različnost. Spet druge, ker v pogovorni jezik vključujejo tudi kletvice.

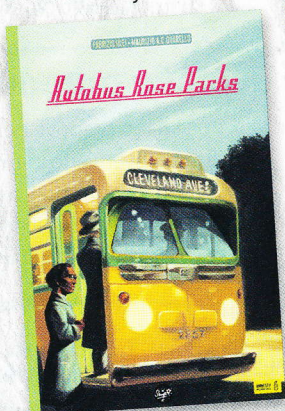
Nekatere knjige s seznama v Teksasu prepovedanih knjig so prevedene tudi v slovenščino. Poznaš katero? Številne med njimi so večkrat nagrajene, dobile so tudi znak kakovosti zlata hruška. Poznaš zlate hruške?

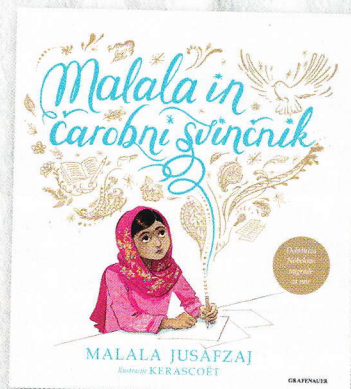
Iz knjižnic so bile izločene tudi številne knjige, ki izpostavljajo problematiko rasizma v ZDA. Med njimi so na primer knjige *Jacqueline Woodson*, ameriške avtorice, ki je za svoja dela prejela obe najvišji mednarodni nagradi na področju mladinske književnosti: Andersenovo nagrado in spominsko nagrado Astrid Lindgren.

Na seznamu prepovedanih knjig najdemo tudi knjige o borbah za pravice temnopoltih, na primer o Rosi Parks, ter za pravice žensk v islamskem svetu, na primer knjige o Malali Jusafzaj.

Več o Rosi Parks, ki je proti položaju temnopoltih in rasni delitvi v ZDA leta 1955 protestirala tako, da na avtobusu belcu ni odstopila sedeža, rezerviranega za belopolte potnike, si lahko prebereš v knjigi *Avtobus Rose Parks*.

O Malali Jusafzaj, ki so jo ustrelili v Pakistanu leta 2012, ko je bila stara komaj 15 let, ker se je, tako kot njen oče, borila za pravico deklic do šolanja, pa pripoveduje knjiga *Malala in čarobni svinčnik*.

Prepovedane, umaknjene, odsvetovane

Knjige so bile skozi zgodovino prepovedane na različne načine. Med vojno ali tiranijo so lahko knjige ali časopisi, ki bi škodili oblastnikom, strogo prepovedani. Če so bralca našli s takšnim čtivom, je bil lahko kaznovan tudi s smrtjo.

Spet drugač so knjige samo umaknjene iz prodaje, ne tiska se novih izdaj, ni pa jih prepovedano brati ali imeti v svoji zasebni knjižnici. Tako je bilo na primer po II. svetovni vojni s Hitlerjevo knjigo *Moj boj*, v kateri je opisal svoj politični načrt in razgrnil svoje sovraštvo do Judov. Po njegovi smrti je za 70 let dobila avtorske pravice za knjigo nemška zvezna dežela Bavarska, ki ni dopustila ponatisa knjige, da bi omejila širjenje Hitlerjevih idej.

Knjigo lahko prepovejo različne avtoritete: na primer oblast v državi ali mestu, verski voditelji, različne komisije, vodstvo šole, zapora ali knjižnice. Po takšni prepovedi knjiga ni dostopna na določenem javnem kraju: morda po vsej državi ali pa na primer v šolski knjižnici, mestni knjižnici ali pa v knjižnici zapora.

7.-9. razred

Med vojno je pogosto prepovedano imeti knjige ali časopise, ki bi podpirali upornike, slabo pisali o osvajalski vojski ali širili informacije, ki so za osvajalce nevarne. Tako je bilo na primer tudi, ko je med II. svetovno vojno Ljubljano zasedla italijanska vojska. Takrat so enega najpomembnejših slovenskih ilustratorjev, slikarjev in karikaturistov Hinka Smrekarja aretirali in naslednji dan ustrelili italijanski vojaki, ker je imel pri sebi uporniški časopis *Radio Vestnik*.

Francozi sežigajo nemške časopise.

7.-9. razred

Včasih se prepove, da bi kakšna informacija sploh prišla v knjigo. Temu rečemo **cenzura**. V določenih obdobjih v zgodovini so imeli oblastniki svoje cenzorje, ki so pregledovali vsa besedila in odločali, katera lahko izidejo, katera je treba pred izidom popraviti (izpustiti sporne informacije, ki na primer premalo opevajo imenitnost oblastnika), katera pa sploh ne smejo iziti. Besedilo se lahko cenzurira tudi po izidu in se na primer prekrije sporne dele besedila. Poznamo tudi izraz **samocenzura**, ko avtorji cenzurirajo sami sebe, da z besedilom po izidu ne bi imeli težav: na primer iz besedila izločijo vse opise spolnosti in kletvice, da bi bile njihove knjige lahko na voljo tudi v šolskih knjižnicah v Teksasu.

NARODNI IN UNIVERZITETNI KNJIŽNICI (NUK) SE JE TUDI PO 2. SVETOVNI VOJNI, KO JE BILA PRI NAS TAKO URADNA KOT NEURADNA CENZURA, KI SE JE ODVIJALA PO TIHEM IN SKRITO PRED OČMI JAVNOSTI, POŠILJALO KNJIGE IN DRUGE TISKANE STVARI, KATERIH RAZPEČEVANJE JE BILO SICER PREPOVEDANO. ŠE SREČA, DA SE TUDI PREPOVEDANE STVARI VEDNO SHRANIJO V BUNKERJIH!

Domače prepovedi

Lahko pa knjigo prepove domača avtoriteta, na primer starši. Starejši bralci pogosto pripovedujejo, da je bilo pri njih doma prepovedano brati stripe. Te so potem, seveda, brali na skrivaj! K sreči je danes takih prepovedi vedno manj. Na police knjižnic in knjigarn prihaja vedno več odličnih domačih in tujih stripov za mlade in starejše bralce. Škoda bi jih bilo brati le na skrivaj!

VSE ODPUSTIM, ČE KDO POLULA MOJ VOGAL, POŽRE MOJO KOST, MI STOPI NA REP...

AMPAK DA BI PA KDO PREPOVEDAL BRANJE STRIPOV?! NEZASLIŠANO! GRRR!

Je treba mlade bralce obvarovati pred knjigami?

Odrasli se pogosto ukvarjajo s tem, kaj naj berejo mladi. V ZDA so v nekaterih šolskih knjižnicah knjige prepovedane zaradi tem, ki jih odpirajo. Nekateri odrasli si ne želijo, da bi mladi brali, razmišljali in se pogovarjali o temah, kot sta spolnost ali rasizem. V Sloveniji tovrstne knjige niso prepovedane. So pa nekateri odrasli mnenja, da mladim bralcem ne bi smeli priporočati knjig, ki na primer obravnavajo nasilje, spolnost ali smrt.

MOJ SRČEK ŽE NE BO BRAL
O NASILJU, SPOLNOSTI, DRUGAČNOSTI,
BOLEŽNI, SMRTI, STRAHU,
ŽALOSTI, JEŽI ...
TEGA PRI NAS NI!

NAGRADNA IGRA

Kaj pa ti misliš? Naj bodo vse knjige dostopne vsem bralcem? Ali obstajajo teme, ki jih ne bi smelo biti v knjigah za mlade? Kaj pa knjige, ki so slabo napisane? Naj bodo tudi take knjige dostopne v šolskih, splošnih ali domačih knjižnicah?

Svoje razmišljanje pošlji po navadni pošti do **3. 2. 2023** na naslov **Uredništvo Vesele šole, Slovenska 29, Ljubljana** ali po e-pošti na **vesela.sola@mladinska-knjiga.si**.

Najboljša po izboru uredništva bomo nagradili s prepovedano knjigo! Zmagovalce bomo objavili na **veselasola.net** v sedmih dneh po datumu žreba. Več o pravilih nagradne igre preberi na **www.veselasola.net/pravila-nagradnih-iger/**.

Kaj se zgodi s prepovedanimi knjigami?

Včasih prepoved prinese še več bralcev. Knjige, ki so jih v letu 2022 prepovedali v nekaterih knjižnicah v Teksasu, so nato izpostavili v številnih knjigarnah po svetu kot slavne prepovedane knjige.

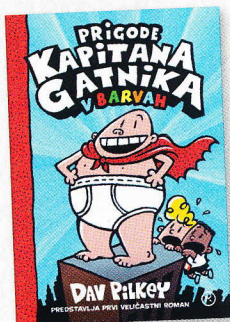
Nastali so bralni klubi, kjer so mladi prebirali le knjige s seznamov prepovedanih knjig. A mladi bralci, ki živijo tam, kjer za šole in knjižnice veljajo te prepovedi, bodo težko prišli do teh knjig. Težko bodo našli knjige, ki bodo govorile o različnosti, o boju za pravice temnopoltih, o spolnosti. Morda bodo sprejeli podobo sveta, v katerem ni na primer različnosti in rasizma. Ali pa se bodo ob reševanju svojih težav, na primer z medvrstniškimi nasiljem ali samopodobo, počutili precej osamljeni. Na policah njihovih knjižnic namreč ne bo knjig z zgodbami o mladih s podobnimi vprašanji in morda celo odgovori na tovrstna vprašanja.

POW!

Pozor, nevarne knjige!

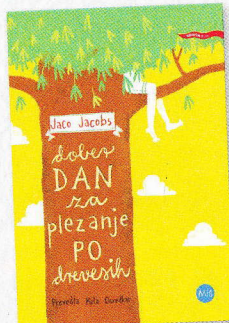
Knjige, ki lahko nevarno spodbudijo tvoje kritično razmišljanje in ti pomagajo pri razumevanju sveta.

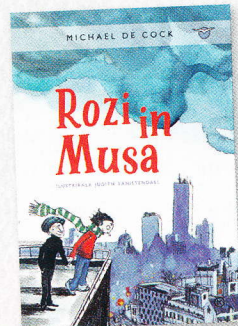
Dav Pilkey:
Kapitan Gatnik
Prevod Boštjan Gorenc,
Mladinska knjiga, 2021.

Kapitan Gatnik se uvršča na najrazličnejše sezname prepovedanih knjig v ZDA. Davu Pilkeyju je uspelo združiti vse tisto, kar najbolj moti pravičniške sestavljavce seznamov prepovedanih knjig: stranišni humor, kletvice, neobogljive otroke, upiranje

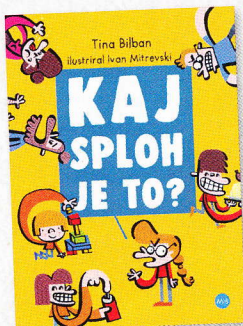
avtoritetam (in kakšno nago zadnjico) ter kritični premislek našega sveta. Z *Gatnikom* in *Pasjim možem* je ustvaril literaturo, ki nasmeji mlade bralce po vsem svetu. A pozor: ob smejanju se te lahko prime tudi kakšna prevratniška ideja, na primer o pomenu branja in kritičnega razmišljanja!

Jaco Jacobs:
Dober dan za plezanje po drevesih
Prevod Meta Osredkar, Miš, 2022.

Michael de Cock:
Rozi in Musa
Prevod Staša Pavlovič,
Mladinska knjiga, 2017.

Tina Bilban:
Kaj sploh je to?
Ilustracije Ivan Mitrevski,
Miš, 2019.

Tanja Komadina:
Fino kolo: po zgodbi Manke Kremenšek Križman
Forum, 2014.

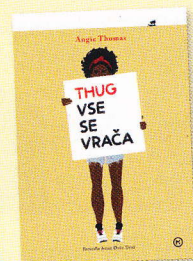

Guus Kuijer:
serija o Polleke
Prevod Mateja Seliškar Kenda, Miš,
2006-2012.

Špela Frlič:
Bleščivka
Mladinska knjiga, 2022.

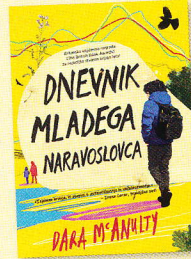
7.-9. razred

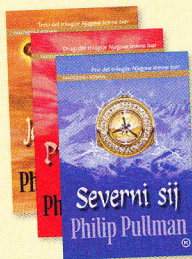
Angie Thomas:
Thug: Vse se vrača
Prevod Tina Mahkota,
Mladinska knjiga, 2022.

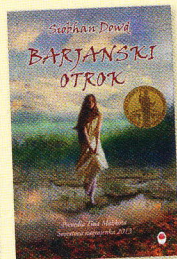
Anke Kuhl et al.:
Jaz sem taka, ti si tak
Prevod Anja Zag Golob,
Mladinska knjiga, 2021.

Dara McAnulty:
Dnevnik mladega naravoslovca
Prevod Anja Radaljac,
UMco, 2021.

Philip Pullman:
Njegova temna tvar (serija)
Prevod Jakob J. Kenda,
Mladinska knjiga,
2002-2007.

Siobhan Dowd:
Barjanski otrok
Prevod Tina Mahkota,
Zala, 2014.

Yanis Varoufakis:
Ta svet je lahko boljši
Prevod Jelena Isak Kres,
Cankarjeva založba,
2016.

Vocabulary | Wörterbuch

bralec – a reader – der Leser

brati – to read – lesen

čarovniška akademija – a wizarding academy
– die Akademie für Zauberei

detektiv – a detective – der Detektiv

drugačen – different – anders

izmišljen – fictional – fiktiv, ausgedacht

knjiga – a book – das Buch

literarna oseba – a literary character
– die literarische Figur

moč – power – die Kraft

najnevarnejši – the most dangerous
– am gefährlichsten

obstajati – to exist – existieren, es gibt

oznaka – a label – die Bezeichnung

prepoved, prepovedati – a ban, to ban
– das Verbot, verbieten

problem – a problem – das Problem

razmišljanje – thinking – das Nachdenken

sežigati – to burn – verbrennen

znanje – knowledge – das Wissen

Banned books

For as long as there have been books there have also been banned books. In the past books were even burnt to prevent people from reading them. Good books are the most dangerous. These books encourage thinking, expose problems in the world or show us that the world can be different. Sometimes a ban leads to even more people reading a book. If we pick up such a book and read it, we can learn something. There is power in knowledge!

Match the names of the literary characters with the correct labels.

Pippi Longstocking / Pippi Langstrumpf

Pinocchio / Pinocchio

Hedwig / Hedwig

Verbotene Bücher

Seit es Bücher gibt, gibt es auch verbotene Bücher. Früher wurden die Bücher sogar verbrannt, damit sie nicht gelesen werden konnten. Gute Bücher sind am gefährlichsten. Sie regen zum Nachdenken an, weisen auf Probleme in der Welt hin und beweisen, dass die Welt auch anders sein kann. Ein verbotenes Buch zieht jedoch noch mehr Leser an. Nimmt man ein solches Buch zur Hand und es liest, kann man vieles lernen. Wissen ist Macht!

Verbinde den Namen der literarischen Figur mit der richtigen Bezeichnung.

a person / der Mensch

an owl / die Eule

a wooden doll / die Holzpuppe

7.-9. class

7.-9. Klasse

Answer the questions.

Who is Bilbo in the title and book by J. R. R. Tolkien?

Which character, whose name is also in the title of the series of books by J. K. Rowling, attends a wizarding academy?

Which fictional detective, who was created by Sir Arthur Conan Doyle, lived on Baker Street 221b?

Beantworte die Fragen.

Wer ist Bilbo im J.R.R. Tolkiens gleichnamigen Buch?

Welcher Charakter, der auch im Titel von J. K. Rowlings Buchreihe vorkommt, besucht die Akademie für Zauberei?

Welcher fiktive Detektiv von Sir Arthur Conan Doyle, lebte in der Baker Street 221 b?

Znaš?

1. Čigave knjige so gorele v Ljubljani leta 1601?

- Knjige Tomaža Hrena.
- Knjige Alberta Einsteina.
- Knjige Primoža Trubarja.

2. Prečrtaj vsiljivca. Primož Trubar je bil:

protestant bindist
reformator

4. Nariši sadež, s katerim v Sloveniji označujemo odlične knjige.

3. Knjiga Alica v čudežni deželi je bila na Kitajskem prepovedana, ker:

- je v njej preveč logike.
- se v njej živalski liki obnašajo tako kot ljudje.
- se na Kitajskem bojijo zajcev.

7.-9. razred

5. Hinko Smrekar je bil:

- italijanski vojak.
- slovenski ilustrator.
- hrvaški gozdar.

6. Dopolni.

» _____
JE OROŽJE, VZEMI JO V ROKE!«

8. V nekaterih šolskih knjižnicah v ZDA so prepovedali knjige, ki:

- pišejo o spolnosti in rasizmu.
- nimajo dovolj lepih ilustracij.
- preveč hvalijo Ameriko.

7. V knjigi Živalska farma George Orwell piše o:

- navodilih za gojenje kokoši na manjših kmetijah.
- nalezljivih boleznih in razvoju farmacevtske industrije.
- uporu živali, ki preženejo kmeta, na koncu pa jim vladajo prašiči.

Šolsko tekmovanje bo
8. 3. 2023,
državno pa
12. 4. 2023.

Če obiskuješ 4.-6. razred, reši samo del, ki ni označen z znakom 7.-9. razred. Starejši pa rešite celoten preizkus in ga pošljite na naslov:

Vesela šola, Mladinska knjiga Založba, Slovenska 29, 1000 Ljubljana, s pripisom **Januarska VŠ**.

Ne pozabi pripisati svojih podatkov (ime in priimek, naslov). Podatke naj podpiše eden od staršev oziroma skrbnikov, ki s podpisom dovoljuje, da jih posreduješ in sodeluješ v nagradni igri. Med prispelimi pravilnimi odgovori bomo 3. februarja 2023 izžrebali nekaj srečnežev, ki jih čakajo nagrade. Imena nagrajencev bodo v tednu dni po žrebanju objavljena na www.veselasola.net, kjer so objavljena tudi pravila nagradnih iger.

Ime in priimek veselošolke, veselošolca:

.....

Naslov:

Podpis starša:

Razred: 4.-6. 7.-9. Obkroži

Soustvarjalci teme STOP! Branje prepovedano:

besedilo dr. Tina Bilban, angleški in nemški del Pionirski dom, ilustracije Matej de Cecco, oblikovanje Simon Kajtna, jezikovni pregled Vera Jakopič, urednica Sabina Tamše Kozovinc. Slikovno gradivo: Shutterstock, MK, Pošta Slovenije, Wikimedia Commons.

Pri izpeljavi celotne zasnove letošnje Vesele šole nam pomagata:

Telekom Slovenije in Zavarovalnica Triglav.
Vesela šola je priloga mesečne revije Pil; letnik 53, št. 5 (Januar 2023).